

ни та надає рекомендації щодо недопущення таких помилок.

У результаті такого підходу реалізується вміння з найменшим трудом в найменший проміжок часу виконувати найбільшу роботу [1, с.235].

В главі «Сімейне життя дитини» П. Лесгафт висвітлює життя дітей до семирічного віку, тобто до початку навчання у школі. Для батьків в цій главі окреслено основні умови, яких необхідно дотримуватися, на думку педагога, для правильного виховання дітей:

1. Чистота вимагається як необхідна умова правильного харчування, а також як необхідний захід для попередження від усякого зараження.
2. Відсутність свавілля в діях вихователя або упередженість його дій є суттєвою вимогою щодо виховання людини.
3. Послідовність у відношенні від слова до діла у ставленні до дитини є дуже суттєвою вимогою у її сімейному вихованні.
4. Визнання особистості дитини з самого початку її свідомого життя також дуже суттєве, а на це звертають зазвичай занадто мало уваги під час виховання [1, с.208].

П. Лесгафт зазначає, що надмірні подразнення можуть порушувати нормальний розвиток організму дитини, тому важливо врахувати його рекомендації щодо продуктів харчування, особливо в сучасних умовах: «Що стосується їжі, то необхідно, щоб у ній було відсутнє все, що може посилювати роздратування, всякі пряні речовини і взагалі зайві смакові збудники. Їжа повинна слугувати тільки матеріалом, необхідним для розвитку і зростання дитини і відновлення всіх його витрат, отже, повинна відрізнятися своєю поживністю і не містити речовин, що не переварюються організмом у відомий період його розвитку і викликають своєю якістю або кількістю приваблюючі відчуття» [1, с. 169].

Впроваджуючи ідеї педагога П. Лесгафта у сучасне освітнє середовище, зазначаємо, що здоров'я школярів потребує суттєвого покращення. Здоров'язбережувальне навчання — це така взаємодія учителя з учнями, яка забезпечує фізичне, психічне і соціальне благополуччя всіх суб'єктів навчально-виховного процесу; підтримка здоров'язбережувального навчання — це взаємодія всіх суб'єктів навчального процесу для надання йому ознак упорядкованості, науковості, відкритості та привабливості.

Література

1. Лесгафт П. Ф. Избранные педагогические сочинения / П. Ф. Лесгафт ; сост. И. Н. Решетень. — М.: Педагогика, 1988. — 400 с.

СИСТЕМА «ДИДАКТОСЕРВІС» ЯК УМОВА ПРИРОДНИЧО- НАУКОВОГО НАВЧАННЯ: КРЕАТИВНИЙ ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД

*Яланська С.П., Атаманчук Н.М.
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
Україна*

Однією з вимог сучасної природничо-наукової освіти є високий рівень природничо-наукового пізнання, обумовлений дискурсивно-

логічним осмисленням, інтуїтивним осягненням природної дійсності, її взаємозв'язку із суспільством. Тому досить актуальним є розгляд проблеми природничо-наукового навчання у сучасному загальноосвітньому, та вищому навчальному закладі.

У працях А.А. Давиденко, І.Д. Зверєва, П.О. Зеленого, В.Р. Ільченко, Г.С. Калінової, М.В. Коновальчук, Б.Д. Комісарова, С.О. Науменко, А.М. М'ягкової, С.В. Страшка, А.І. Сологуб, А.Г. Хрипкової та інших дослідників підкреслюється, що розв'язання завдань природничо-наукового навчання потребує розробки питання формування цілісної системи знань про живу природу, креативного підходу до розвитку особистості у процесі вивчення природничих дисциплін. Так, А.І. Сологуб визначає функції та завдання школярів у системі креативного природничого навчання: автор (формулювання ідей дослідження; написання публікації, тощо); доповідач (здійснення виступу); опонент (здійснення аналізу виступу доповідача); консультант (надання консультацій); рецензент (підготовка рецензій на дослідницькі роботи); експериментатор (здійснення дослідів та експериментування); раціоналізатор-винахідник (здійснення спроб використання результатів дослідження у розробки систем, технологій, апаратів, приладів, технічних засобів, тощо) [2].

Для реалізації вище згаданих функцій та завдань, творчих можливостей школярів 7–12 класів пропонуємо систему «Дидактосервіс», що передбачає системне та послідовне застосування дидактичних пакетів при вивченні природничих дисциплін. Дидактичні пакети представлені завданнями репродуктивного та творчого характеру: фронтальні опитування, опитування біля дошки, термінологічні диктанти, тексти для аналізу, різнорівневі тести, шаради, вікторини, кросворди, схеми, таблиці для заповнення, загадки, вправи «Творчі припущення» тощо.

Систему «Дидактосервіс» представлено у декількох навчально-методичних посібниках, що розраховані на викладачів вищих навчальних закладів, методистів, вчителів шкіл, магістрантів, студентів (три з яких рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист № 1/ 11- 1700 від 29.05.2002, лист № 14/18.2 — 484 від 02.03.2005, лист №1 / 11 — 4919 від 04.04.2014). Посібники забезпечують реалізацію завдань, поставлених концепцією загальної середньої освіти: фундаменталізацію, науковість і системність знань, їх цінність для творчого розвитку школяра, індивідуалізацію та диференціацію навчання. До кожної теми курсу пропонуються дидактичні пакети, які обумовлюють розуміння єдиної природничо-наукової картини світу, розвивають творче мислення школярів.

Авторський навчальний посібник, рекомендований Міністерством освіти і науки України (лист № 1/11-4919 від 04.04.2014), у співавторстві з М.В. Гриньовою «Розвиток творчості школярів у процесі вивчення шкільного курсу біології. Система «Дидактосервіс» представлений двома розділами (2014 р. — перше видання, 2017 р. — друге видання). У першому розділі «Структурно-функціональний аналіз розвитку творчості особистості» розкрито поняття розвитку творчості, генезис проблеми, філософський аспект, зміст поняття мислення як психофізіологічного процесу, чинники, що впливають на розвиток мислення, особливості урахування вікових особливостей учнів у процесі навчання, діяльнісний підхід до розвитку творчості. У другому розділі представлено систему «Дидактосервіс», де шкільний курс подається як основа творчого розвитку старшокласників, що дозволяє розкривати взаємозв'язки між природ-

ними об'єктами, оперувати біологічними поняттями. Представлено дидактичні пакети до курсу «Біологія тварин», «Біологія людини», «Загальна біологія». Система «Дидактосервіс» передбачає системне, послідовне застосування дидактичних пакетів до кожного розділу курсу, що вивчається [1] тощо. Систему «Психолого-дидактосервіс» розкрито в авторській монографії «Психологічні засади розвитку творчості майбутніх учителів біологічних дисциплін: теорія і практика» (2010 р.) Для ефективності реалізації творчих можливостей майбутніх учителів біологічних дисциплін у монографії пропонується програма розвитку їх творчої компетентності, створена з урахуванням психологічних умов та психолого-педагогічних засобів розвитку творчості особистості. Монографія може бути використана вченими, практичними психологами, викладачами вищих навчальних закладів, учителями біології, бакалаврами, спеціалістами, магістрантами, аспірантами [3].

Отже, ефективність природничо-наукового навчання можлива завдяки розвитку креативної діяльності, що вимагає отримання достовірної наукомісткої інформації про природне середовище, взаємозв'язок людини і природи й дає можливість реалізувати теоретичні знання на практиці. Розроблені видання можуть слугувати важливим інструментарієм для створення креативного освітнього середовища у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах.

Література

1. Гриньова М.В. Розвиток творчості школярів у процесі вивчення шкільного курсу біології. Система «Дидактосервіс» : навч. посіб. / М.В. Гриньова, С.П. Яланська. — 2-е вид. випр., допов. — Полтава : ФОП Мирон І. А., 2017. — 546 с.
2. Сологуб А. І. / А. І. Сологуб Теорія і практика природничого навчання школярів: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Чернівці, 23-24 квітня 2014 р.) / — Ч., 2014. — С.5-14.
3. Яланська С. П. Психологічні засади розвитку творчості майбутніх учителів біологічних дисциплін: теорія і практика : [монографія] / С. П. Яланська ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка — Полтава, 2010. — 374 с.

ДОСВІД З ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА»

Бокова С.І., Попов С.В.

Сумський державний університет, Україна

Метою реформування медичної допомоги в Україні є покращення її якості та доступності за рахунок розвитку сімейної медицини. Ключовою ланкою у вирішенні близько 90% медичних питань стає лікар загальної практики — сімейний лікар (ЗП-СМ). Особливістю його діяльності, в першу чергу, є ретельна робота зі здоровим різновіковим контингентом з метою профілактики захворювань, а також їх ранньої діагностики, лікування і запобігання розвитку ускладнень. Забезпечити це можливо лише за умови кваліфікованої мультидисциплінарної підготовки.

Значний обсяг інформації, що безперервно зростає, вимагає постійного підвищення рівня теоретичних знань і практичних навичок. Спів-